



Силабус
навчальної дисципліни
Історія мистецтв
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма	«Середня освіта («музичне мистецтво та англійська мова»)
Спеціальність	A 4 Середня освіта
Предметна спеціальність	A 4.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Галузь знань	A Освіта
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач	Бузова Олена Дмитрівна
Посилання на сайт	https://surl.li/zypszz
Контактний телефон	0980302882
E-mail викладача:	e.d.buzova@gmail.com
Графік консультацій	четвер, 13.00-14.0

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
4 / 120	20	20	80	екзамен

Семестр: 3 семестр

Мова навчання: українська

Ключові слова: мистецтво, функції мистецтва, . Історичні періоди, стильові особливості

Мета та завдання курсу:

Вивчення дисципліни «Історія мистецтв» має за мету вивчення світових досягнень у сфері образотворчого мистецтва та архітектури, розкрити сутність мистецтва як форми суспільної свідомості, як методу естетичного та морального виховання, як засіб образного пізнання навколишнього світу. Основними завданнями, які мають бути вирішені у процесі вивчення дисципліни, є формування цілісного уявлення про історичний розвиток мистецтва; засвоєння основних мистецтвознавчих понять та відповідної термінології, розуміння зв'язків історії мистецтв з природним і культурним середовищем життєдіяльності людини; засвоєння знань про особливості мистецтва різних епох і різних народів світу, про мистецьку спадщину, художників формування умінь використовувати отримані теоретичні знання у процесі самостійної творчої діяльності; об'єднання характеристики епохи з глибоким і конкретним аналізом кожного твору в його ідейно-художній єдності, в розгляді цього твору як вияву історичного процесу розвитку світового мистецтва в тісному зв'язку з минулим і майбутнім, в показі єдності конкретно-історичного й національного та всесвітньо історичного і загальнолюдського.

Зміст дисципліни «Історія мистецтв» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері середньої освіти), норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки: Успішному вирішенню завдань курсу сприяють міждисциплінарні зв'язки даного курсу з іншими дисциплінами, що забезпечують в комплексі фахову підготовку студента, а також посилюють його професійно – педагогічну спрямованість:

«Філософія»: студенти набувають теоретичні знання з філософії як феномена культури, системи філософського знання. Формування у студентів цілісного уявлення про зародження та розвиток філософського знання, а також про сучасні філософські проблеми світу, людини та суспільства; ознайомлення з основами логіки, релігієзнавства.

* «Історія України», «Історія Української культури»: надає розуміння студентами історії виникнення і формування українського народу та української державності, утвердження національної самобутності,

висвітлення політичної діяльності соціальних груп в Україні на відповідних етапах історичного розвитку. Вивчення здобутків української матеріальної і духовної культури від її витоків до сьогодення, визначення ролі і місця вітчизняної культури у світовій і європейській спадщині.

* «Історія музичного мистецтва» забезпечує студента знаннями періодизації історії музичного мистецтва, етапи його розвитку. Ця навчальна дисципліна повною мірою здатна формувати естетичні погляди майбутнього професіонала. Вивчення дисципліни «Історія музики» розширює знання про життєвий та творчий шлях зарубіжних та вітчизняних композиторів, напрями і стилі музичної культури в різні історичні періоди розвитку суспільства; виявляти зв'язок музики з іншими видами мистецтва, літературою, суспільно-історичними подіями, національними традиціями, побутом народу.

* «Історія образотворчого мистецтва» надає студенту можливість . у процесі вивчення та засвоєння даної дисципліни передбачається ознайомлення студентів з основними еволюційними фазами світового образотворчого мистецтва, шедеврами образотворчого мистецтва світу, стильовими особливостями мистецтва різних часів, творчістю провідних майстрів, засвоєння основних мистецтвознавчих понять та відповідної термінології, імена видатних майстрів, їх життєвий та творчий шлях; видатні твори архітектури, скульптури, живопису, графіки, що входять до скарбниці образотворчого мистецтва.

Предметом «Історія мистецтв» є вивчення найбільш визначних пам'яток світового та вітчизняного мистецтва.

Метою навчальної дисципліни «Історія мистецтв» є духовно практичне освоєння художньо-естетичних досягнень світового та вітчизняного мистецтва. Курс покликаний сприяти збагаченню духовного світу студента, вихованню вміння бачити й розуміти твори мистецтва, сприймати художню культуру як невід'ємну частину загального розвитку і становлення компетентності сучасного фахівця.

При вивченні дисципліни «Історія мистецтв» студент повинен **знати:**

загальні відомості про художньо-історичний процес; особливості мистецтва різних культурних епох, їхні художні цінності та пріоритети; особливості, характерні ознаки, здобутки українського мистецтва; досягнення та персоналії в різних галузях світового та національного мистецтва; напрямки, види і жанри мистецтва; основні наукові концепції розвитку мистецтва; основні соціальні функції мистецтва; розвиток мистецтва України в різні історичні періоди.

Уміти: аналізувати процеси становлення та розвитку мистецтва; усвідомлювати природу різних жанрів художньої творчості й видів мистецтв; орієнтуватися в багатому світі художніх явищ; давати порівняльну характеристику напрямкам, видам та жанрам мистецтва в вітчизняної й зарубіжної культури; збагачувати власну духовну культуру шляхом самоосвіти.

Основними формами роботи в процесі вивчення курсу «Історія мистецтв» є:

- виклад історико-теоретичного матеріалу викладачем з демонстрацією та аналізом прикладів художніх творів;
- знання автобіографічних даних митців різних епох;
- закономірності розвитку художніх стилів та жанрів;
- аналіз художніх-музичних творів різних жанрів;
- демонстрації та презентації;

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
---	-------------------------------

<p>ЗК-3. Здатність до навчання, самонавчання й опанування сучасних знань, необхідних для організації ефективної діяльності у професійній сфері; пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел. / GC-3. Ability to learn, to study independently and master the modern knowledge which is necessary for the organization of efficient professional activities; to collect, evaluate and analyze information from various sources.</p> <p>ЗК-6. Здатність до особистісного і професійного самовизначення, самоствердження й самореалізації; толерантного ставлення до всіх суб'єктів педагогічної взаємодії. / GC-6. Ability to personal and professional self-determination, to be tolerant to all participants of pedagogical interaction.</p> <p>ЗК-7. Здатність до організації партнерсько-лідерських стосунків, створення команди однодумців, ухвалення ефективних рішень у стандартних та невизначених умовах та готовність брати відповідальність за результати спільної діяльності. / GC-7. Ability to establish cooperative and leadership relationships, to build a team of like-minded people, to make effective decisions under certain conditions (standard or specific) and capacity to take responsibility for the results of collaborative work.</p> <p>ЗК-8. Здатність діяти на основі принципів і норм педагогічної етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й здобувачами освіти на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі. / GC-8. Ability to act on the basis of principles and ethical standards in pedagogics, cultural rules of behaviour in relationships of adults and students on the basis of universal and national values, standards of public morality.</p> <p>ФК 1. Здатність систематично застосовувати набуті теоретичні і методичні знання, критично аналізувати концептуальні історичні, філософські, психолого-педагогічні, музично-теоретичні, вокальні, диригентсько-хорові, інструментальні принципи, методи і технології з урахуванням англійського контексту.</p> <p>ФК 8. Здатність аналізувати, оцінювати й описувати державною та англійською мовами широке коло музичних та мистецьких об'єктів і процесів з урахуванням, національних, регіональних цінностей та традицій у динаміці історичного розвитку.</p> <p>ФК 10. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, використовуючи здобуті психолого-педагогічні, музично-теоретичні, методичні, англійські знання, вокальні, диригентсько-хорові, інструментальні навички для продовження навчання із значним ступенем автономії.</p>	<p>ПРН 2. Генерувати базові знання та розуміння основ музичного мистецтва, інших видів мистецтв, англійської мови у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 4. Класифікувати, інтегрувати, екстраполювати та інтерпретувати, як державною, так і англійською мовами, музичні твори та мистецькі об'єкти і процеси з урахуванням національних, регіональних контекстів в академічному середовищі.</p> <p>ПРН 8. Застосовувати знання на сучасному рівні з музичного мистецтва, суміжних мистецтв (вокального, інструментального, образотворчого, хореографічного та ін.) та англійської мови з метою розуміння міждисциплінарних зв'язків між ними для подальшої їх інтеграції в освітньому процесі.</p> <p>ПРН 9. Класифікувати, співвідносити, критично аналізувати й оцінювати відкриті джерела інформації державною і англійською мовами для проведення освітньої діяльності та наукового пошуку.</p> <p>ПРН 10. Проводити об'єктивне діагностування, корекцію особистісного розвитку та музичних здібностей учнів, в тому числі з особливими освітніми потребами та музично-обдарованими.</p> <p>ПРН 11. Здійснювати об'єктивний контроль, аналіз і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва, враховуючи важливість збереження фізичного та психічного здоров'я (власного й оточуючих), у тому числі й учнів з особливими освітніми потребами.</p>
--	---

Зміст курсу:

Тема 1. Історія мистецтв як наука і навчальна дисципліна. Поняття мистецтва. Мистецтво як суспільно-культурний феномен. Функції мистецтва. Історія становлення мистецтва як науки. Предмет, об'єкт мета та

завдання курсу. Функції мистецтва. Класифікація мистецтв. Класифікація видів образотворчого мистецтва. Видова характеристика мистецтва. Жанрова характеристика мистецтва.

Тема 2. Періодизація й основні характеристики первісного мистецтва. Загальна характеристика первісної епохи та її періодизація. Характеристика первісних форм релігійних вірувань, їх специфіка, особливості та роль в формуванні архаїчного мистецтва. Первісне мистецтво, його синкретичний характер, перші здобутки. Первісні рельєфи Скульптура (різьба по каменю і кістки). Гравіювання на камені і кістки. Наскальний живопис. Мегалітичних архітектура. Типи мегалітичних споруд.

Тема 3. Мистецтво давніх цивілізацій Сходу. Мистецтво давніх цивілізацій Сходу: загальна характеристика. Розвиток образотворчого мистецтва (архітектура, скульптура, живопис) у давньоєгипетській культурі. Виконавські види мистецтва (музика й театр) у давньоєгипетській культурі. Розвиток образотворчого мистецтва (архітектура, скульптура, живопис) у давньоіндійській культурі. Виконавські види мистецтва (музика й театр) у давньоіндійській культурі. Розвиток образотворчого мистецтва (архітектура, скульптура, живопис) у культурі Месопотамії. Виконавські види мистецтва (музика й театр) у культурі Месопотамії. Розвиток образотворчого мистецтва (архітектура, скульптура, живопис) у давньо китайської культурі. Виконавські види мистецтва (музика й театр) у давньо китайської культурі.

Тема 4. Мистецтво Античності. Періодизація й соціально-економічні фактори розвитку мистецтва Античності. Вплив міфології на розвиток мистецтва Давньої Греції. Театр Давньої Греції. Література Давньої Греції. Архітектура, скульптура й живопис Давньої Греції. Вплив міфології на розвиток мистецтва Давнього Риму. Театр Давнього Риму. Література Давнього Риму. Архітектура, скульптура й живопис Давнього Риму.

Тема 5. Мистецтво середньовічної Європи. Періодизація й соціально-економічні фактори розвитку мистецтва Середніх століть. Романський стиль у мистецтві Середніх століть. Готичний стиль у мистецтві Середніх століть. Театральні практики середньовічної Європи. Карнавальна культура Середньовіччя. Куртуазна література Середньовічної Європи. Книгодрукування та шрифти.

Тема 6. Мистецтво Київської Русі. Історія давньоруського мистецтва. Архітектура. Іконопис. Музика. Література.

Тема 7. Особливості мистецтва Ренесансу. Гуманістичний ідеал у мистецтві Відродження. Проторенесанс. Живопис. Скульптура. Італійські художники епохи Відродження. Особливості Відродження у Нідерландах, Німеччині, Франції. Духовна криза пізнього Відродження. Маньєризм у Мистецтві. Українське мистецтво ренесансу.

Тема 8. Європейське мистецтво XVII – XIX ст. Особливості розвитку мистецьких стилів у XVII-XIX ст. Основні національні мистецькі школи: Італія, Іспанія, Голландія, Фландрія, Франція, Англія. Бароко та класицизм - основні стилі мистецтва XVII ст. Утвердження бароко в архітектурі та образотворчому мистецтві Італії. Архітектура – Борроміні, Берніні. Мистецтво Фландрії. Живопис Рубенса. Мистецтво Голландії. Розвиток побутового та портретного жанрів, пейзажу, натюрморту. Творчість Рембрандта. Специфічні риси іспанської національної художньої культури XVII ст.: Ель Греко, Веласкес. Класицизм - провідний стиль французького мистецтва XVII ст., його зв'язок з філософією раціоналізму. Пошуки універсальних законів мистецтва, звернення до традицій античності й італійського Відродження. Розвиток мистецтва у XVIII ст. Розквіт стилю рококо. Класицизм в архітектурі Франції другої половини XVIII ст. Розквіт мистецтва Англії у XVIII ст. Живопис Рейнольдса, Гейнсборо. Мистецтво XIX ст.: провідні напрямки та головні майстри.

Тема 9. Українське мистецтво XIX – початку XX ст. Український модернізм. Новаторство у кіно й театрі (О. Довженко, Лесь Курбас). Українська музика і малярство XX ст. Українська сецесія в Галичині.

Тема 10. Мистецтво першої половини XX ст. Виникнення авангардистських течій і спроби їх представників відобразити в художніх формах суб'єктивне сприйняття дійсності. Фовізм та творчість А.Матіса. Кубізм та творчість П. Пікассо. Неопластицизм П. Мондріана. Теорія супрематизму К. Малевича. Експресіонізм - В.Кандінський, Ф.Марк. Футуризм Т. Марінетті та Северині. Дадаїзм. Проблема предмета у творчості М. Дюшана. Сюрреалізм: теорія та практика. Творчість Р. Магріта, С. Далі. Україна – творчість М. Бойчука та його школи. Харківський конструктивізм та творчість В. Єрмілова.

Тема 11. Мистецтво другої половини XX ст. Особливості розвитку мистецтва другої половини XX століття: теорія постмодерну. Поп-арт: Е. Уорхол, Р.Раушенберг, Р.Ліхтенштин, К.Олденбург. Опарт В. Вазареллі. Основні різновиди сучасного мистецтва. Спроби поєднання різних форм видовищного та образотворчого мистецтва з метою активізації уваги та залучення глядачів до співучасті в творенні образу. Мистецтво «гарячої хвилі» на Україні. Творчість А. Савадова, О. Голосія, О. Гнілицького.

Методи навчання:

Комбінація наочних (візуальних), словесних (вербальних) та практично-аналітичних методів.

- розповідь (пояснення, роз'яснення, співставлення, асоціації, порівняння);
- евристичні методи (стимуляції художнього мислення)
- методи проблемного навчання
- творчі завдання;

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика освітнього процесу щодо викладання ОК «Історія мистецтв» регулюється чинними нормативними документами Бердянського державного педагогічного університету, розміщеними у відкритому доступі на офіційному сайті ЗВО: <https://bdpu.org.ua/normatyvna-baza-bdpu/>

Навчання здійснюється у синхронному (онлайн-зустрічі) та асинхронному (платформа Moodle) режимах. Взаємодія між викладачем і здобувачами відбувається у WhatsApp, через електронну пошту та освітню платформу Moodle.

У разі повітряної тривоги онлайн-заняття негайно зупиняються - першочерговою є безпека студентів. Заняття переходить в асинхронний формат, а здобувач вищої освіти може отримати консультацію у зручний час.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання норм академічної доброчесності є загальною вимогою для студентів БДПУ згідно з Положенням про академічну доброчесність у БДПУ <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/pro-akademichnu-dobrochesnist-u-bdpu.pdf>.

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використання джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При повторних порушеннях, беручи до уваги моральний аспект проблеми, до студента можуть бути застосовані дисциплінарні заходи.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекційні та практичні заняття курсу. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в асинхронному режимі за погодженням із викладачем. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Своєчасне виконання практичних завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Відпрацювання тем курсу, що були пропущені або не підготовлені, відбувається на консультаціях згідно графіку.

Soft skills, що формуються у процесі вивчення ОК. Комунікація, адаптивність, командна робота, критичне мислення, творчий підхід, time management.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		50	100
Практичні заняття	36		
Самостійна робота (бесіда за запропонованими темами для самостійного опрацювання, поезії напам'ять)	14		

Підсумковий контроль		50	
Екзамен:	50		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	добре	відмінно
Практичне заняття 1	2	4	6	8
Практичне заняття 2	2	4	6	8
Практичне заняття 3	1	4	6	10
Практичне заняття 4	1	6	6	10
Максимальна кількість набраних балів	6	18	24	36

Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час самостійної роботи

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	добре	відмінно
Самостійна робота 1	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 2	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 3	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 4	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 5	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 6	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 7	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 8	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 9	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 10	0,2	0,6	1	1,4
Максимальна кількість набраних балів	2	6	10	14

Таблиця 4. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	добре	Відмінно
Екзамен: Аспекти оцінювання				
Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, знання з дисципліни хорознавство.	5	8	10	15
Адекватність наведених прикладів, знання музично-хорового матеріалу	5	8	10	15

Аргументованість, логічність й послідовність відповіді, адекватне використання музичної термінології; переконливість викладу .	3	5	8	10
Знання світового контексту, культурного, музичного й історичного аспектів	3	5	8	10
Максимальна кількість набраних балів	16	26	36	50

Таблиця 5. Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
39-50	відмінно	зараховано	A (відмінно)
32-38	добре		B (добре)
26-31			C (добре)
21-25			D (задовільно)
14-20	задовільно		E (задовільно)
8-13	незадовільно	не зараховано	FХ (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-7	Незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 6. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	Відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	Добре		B (добре)
65-77			C (добре)
58-64			Задовільно

50-57			Е (задовільно)
35-49	Незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	Незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.С. Світова та українська культура. Львів., 2014. 344 с.
2. Безклубенко С. Мистецтво: терміни та поняття: Енциклопедичне видання. Т.1 (А Л) К.: тов. «Наука», 2010. 240 с.
3. Греченко В.А. Історія світової та української культури : підруч. для ВНЗ. К., 2005. 481с.
4. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво. Навчальний посібник. – Львів. Світоч. 2004. 256с.
5. Панфілова Т.О. Історія мистецтва: навчально-методичні рекомендації. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2005. 18с.
6. Навчальний посібник з дисципліни “Історія мистецтв” (частина І) для студентів І курсу за напрямом підготовки 6.060102 “Архітектура” денної форми навчання / Трегубов К.Ю., Макуха О.В. Полтава : Полт.НТУ, 2015. 151 с.

Додаткова

1. Білик Б.І. Горбань Ю.А., Калакура Я.С.. Історія української та зарубіжної культури. К., 2000. 127 с.
2. Гречко В., Чорний І., Кушнерук., Режко В. Історія світового та українського мистецтва. К., 2000. 481 с.
3. Дюбі Ж. Доба соборів. Мистецтво та суспільство. 980-1420 рр. Київ, 2003. 352 с.
4. Історія світової культури. Гол.ред. Т.Л. Левчук. 2-ге видання. К., 2000. 400 с.
5. Історія світової культури : навч. посібник / кер. авт. кол. Л.Т. Левчук. К., 2010. 400 с.
6. Лобас В.Х. Українська і зарубіжна художня культура. К., 2000. 127 с.
7. Павленко Ю.Н. Історія світової цивілізації. К., 2000. 360 с.
8. Передерій І.Г. Історія зарубіжної культури : навч. посіб. для студентів напряму підготовки 6.020105 “Документознавство та інформаційна діяльність” денної та заочної форм навчання. Полтава : ПолтНТУ, 2015. 330 с.
10. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. Заковича. К., 2002. 262 с.
11. Кордон М. Українська та зарубіжна культура. К., 2010. 576 с.

Інформаційні ресурси

1. *Бердянський державний педагогічний університет*. – Режим доступу : <http://bdpu.org/>